

Epistolai tu hagiū Isidōru tu Pēlusiōtu

Isidorus <Pelusiota>

Parisiis, 1585

Notata aliquot loca, in quibus Erasmi interpretatio à D.Basilij verbis
discrepare videtur, Cap. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71898)

nascono in Parallelis) perspicue fallitur. Neque enim vllum phrasis discrimen à quoquam agnoscì potest: vt facile existimabit, quisquis totum librum cum iudicio exolverit. Quid autem est quamobrem refutandis illius coniecturis diutiùs immòrer, cum vnus Eurhymius, Græcus etiam author, qui Alexij Imperatoris ætate floruit, omnes eas vno ictu profus elidat? Quoties enim hunc librum in sua Panoplia citat (id autem libentissimè facit) semper eum triginta Capitum librum nuncupat: vt iam nulla dubitandi occasio cuiquam relinqui videatur, quin totum illud opus Basilij sit. Hæc autē idcirco minùs grauius commemorauì, quoniam alioqui verebar ne sinistra illa Erasmi suspicio apud nonnullos tantum valeret, vt propterea 27. capitib. illius libri, in quo Ecclesiasticæ traditiones frementibus omnibus Hæreticis constituuntur, auctoritate, minùs quàm par esset, mouerentur.

Notata aliquot loca, in quibus Erasmi interpretatio à D. Basilij verbis discrepare videtur. CAP. X.

QVONIAM librum illu de Spiritu sancto, qui Basilij Magni nomine circumfertur, verum ac germanum ipsius esse superiore capite ostendimus, nunc in quibus Erasmi versio à Græcis interdum dissideat, annotare nõ grauior. Nec tamen omnia huc cumulabo, sed ea duntaxat, quibus sententia corumpitur, aut certè obscuratur. Ac primùm ipsius verba apponam, tum Græca, quæ mox ipse, vt potero, Latina faciam. Cap. 1. Verum etiam vt ebs, qui illi huius studij consortes sunt, & omnium laborum socij sunt, ad perfectionem festinanti ad vberiolem profectum prouocemus. *G. ἀρχαίην δὲ εἰς τὸ πρῶτον, σωφρασιδύες αὐτῶ τῆς ἀσθεῖας, καὶ πάντα σωεκπονοῦντας ἐπιχειροῦντες πρὸς τελείωσιν.* .i. vt eum potèd prouehamus, studiumq; vnà cum eò suscipiamus, atque ad perfectionem contendenti socios laboris nos adiungamus. Paulo post, testimoniis de Christo prolatis. *G. ἐν τοῖς ὑπὲρ χειρῶν μαρτυρείαις.* .i. tum cum martyrio pro Christo perfungendum est. Et infra, cum alij quidem ex his qui tum aderant, id obseruauerunt. *G. ἐπέσιγον ἡμῶν πινες τῶν παρόντων.* .i. ingruerunt in nos, vel, reprehenderunt nos. Non enim idem est ἑπισκοπή, quod ἐπιτηρεῖν. Cap. 2. Librariorum negligentia pro Aëtio, Aërio legitur. Cap. 3. aliàs sine quibus ratio non subsistat. *G. τὰ δὲ τῶν οὐκ ἀνευ λόγου ὑπέχων.* .i. aliàs autem hanc rationem habete, vt sine iis nil efficiatur. Mox, vt causa vocabulo aliàs declaratur ipse conditor, aliàs instrumentum. *G. ὡς ἄλλως τὸν διωκτῆρα σημαίνει, καὶ τὸ ὄργανον ἄλλως.* .i. ita vt aliter opifex, aliter instrumentum significetur. In fin. à rebus sensibilibus. *G. ὡς τῶν ἑξωθεν.* .i. à prophanis auctoribus. Cap. 4. Haud tamen spiritus libertatem vlllo modo seruire iuxta submissionem & indignitatem rerum sensibilibus, sed iuxta id quod semper adest, ad exprimendam rerum proprietatem vocabulis nonnihil abutimur. *G. ἢ μὲν πῶς γε τὸ πνεῦμα τοῦ ἐλευθερίου δουλεύει πάντως φανερῶ τῇ μικροσυνεπειᾷ τῶν ἑξωθεν, ἀλλὰ καὶ τὸ αἰὲν προσυγχράων οἰκείως ταῖς χεῖραις ὑπαλλάττειν τὰς ἐμφανήσας.* .i. Haud tamen Spiritus libertatem humilibus & abiectis externorum authorum disciplinis profus seruire dicimus, verum habita ratione eius quod subinde occurrit, accommodatè ad id quod ex usu est, enunciationes immutare. Cap. 5. Quis, hic non profus id quod absurdum est, significat. ἄπρον non idem est quod ἀτοπὸν, sed ἀδύατον. Et infra, Ioseph loquens de insomniis, quæ viderat in carcere. Vertendum potius, quæ videntur ij, qui in carcere erant. Cap. 6. Vt iam non possint dicere per hanc vocem, inferiorem dignitatis gradum significari. *G. λειπόμενον τοῖνυν αὐτὸς τὸ τῆς ἀξίως ὑποδύς ἀπὸ τῆς φανῆς ταύτης*

διαδοθαι λέγειν .i. Reliquum est igitur, vt per hanc vocem inferiorem dignita-
 tis gradum indicari asserant. Et aliquantò post: Scabelli locus iis conuenit,
 qui sunt inferioris existimationis. G. τοῖς ὑποδομοῦναις ὑποπίστωσις .i. iis qui
 subiectione opus habent. Cap. 7. nouam formam præferunt veteri. G. ἐδοῦνται
 vestem. Vbi etiam per φιλοκόσμησις, mundi amantes lubentius intellexerim,
 quàm ornatus studiosos. Cap. 8. Rex vocatur eorum, qui iam transgressi sunt,
 legitimâque castigatione opus habent. G. βασιλεὺς δὲ λέγεται τῶν ὑφραναλέ-
 σκητόπων ἡδὴ, καὶ τῆς ἐνόμου ἑπιτασίας δομοῦναι. Rex autem dicitur eorum, qui
 altius iam assurrexerunt, ac legitimo imperio & gubernatione opus habent.
 Paulopost, grauiter laborantem suscipere dignatus est, G. ἐξιώμενος sanare.
 Ita vertit Erasmus, quasi legisset δεξιόμενος. Non longè hinc, ob promptitu-
 dinem illius quod erat in nobis. G. ἐκ τῆς ἐπομασίας τῶν ἐφ' ἡμῖν .i. per liberi
 arbitrij nostri præparationem. Aliquanto inferius, Audientes enim viam, &c.
 G. πῶ γὰρ εἰρμῶ καὶ τάξει ἀφ' ἑργῶν τῆς δικαιοσύνης, καὶ τῶν φημισμῶν τῆς γνώ-
 σεως ἔπι τὸ τέλειον θεωροῦναι ὁδὸν ἐξακούμεν, αἰεὶ τῶν παρῶν ἐπιφερόμενοι .i. per
 viam profectū eum, qui serie quadam atque ordine, per iustitiæ opera & scien-
 tiæ illuminationem ad perfectionem fit, intelligimus, semper id quod antè
 est appetentes. Videtur autem Erasmus legisse, αἰεὶ ἔπι τὸ παρῶν ἐπιφερόμενοι,
 non τῶν παρῶν ἐπιφερόμενοι. Non longè hinc, qui gubernat omnia verbo veri-
 tatis suæ. Lege, qui portat omnia verbo virtutis suæ. Mox, naturam habet
 inuolabili potentia obsequentem. G. βυλίματι ἀδιάσπῳ, voluntate nõ coacta.
 Non longo post interuallo, Neque enim ex operū differentia &c. Hęc sic mal-
 lem: Non enim ex operum differentia Pater conspicitur, quodd videlicet pec-
 ciliarem atque à Filio distinctam actionem habeat (quæ quæque enim viderit
 Patrem facientem, hęc & Filius similiter facit) verum ex gloria, quæ ei ab uni-
 genito defertur, operum miraculum carpit. In fine, non autem sumitur ad
 proloquium causæ efficientis. G. ἔπι κατηρεῖα, ad insectationem ac repre-
 hensionem. Cap. 9. à tumultu cupiditatum. G. κηλίδος, labe. Cap. 10. Sicut
 solent aris alieni debitores, qui sanè cordati sunt. G. οἱ δὲ δεινὸν ἐγνώμονες .i. qui
 scilicet candidi sunt. Hęc enim Ironicè legi debent. Aliàs enim ἀγνώμονες po-
 tius scribendum esset, hoc est malæ fidei. Neque enim debitores illi bonæ fi-
 dei sunt, qui nisi syngraphis suis vrgeantur, debita non agnoscunt. Cap. 12.
 Neminem verò debet offendere. G. ὠδύκρητα, in fraudem inducat, ὠδύ-
 λογιζέτω. Cap. 14. in fin. Quorsum igitur attinet. his aliquid addere, in qui-
 bus abundè multæ sunt obiectiones dissolutæ? G. τί οὐδὲ παρῶν τῶν ἐπι πολλῶν
 γὰρ δὴ τῶν ἀλύσεων εὐποροῦσιν. id est, Quid igitur adhuc sequitur? Mul-
 tis quippè solutionibus abundant. Cap. 15. quæ & præcedentem finiat, & ini-
 tium det secutura. Corruptè hinc in græco legitur παραποιῦντα. pro quo scri-
 bendum περιποιῦντα, vt etiam apparet legisse Erasmus. Infra, vt quæ quæ il-
 lud seculum iuxta naturam possedit, hæc nos occupantes corrigamus. G. ὡς
 ἀπὸ ὁ ἀγῶν ἐκείνος καὶ φύσιν κέληται ταῦτα παραλαβόντας ἡμᾶς ἐκ παρατρέπεται
 κατορθοῦν .i. vt quæ æuam illud suapte natura habet, hoc nos per animi indu-
 ctionem occupantes, præstemus. Κατορθοῦν enim longè aliud significat quàm
 διορθοῦν. Id quod plerique non satis animaduertentes, sæpè labuntur. Nõ lon-
 gè post, Insuper & illinc cognoscitur, quàm excellens sit gratia, quæ à spiritu
 confertur in baptisate. G. ἐπὶ κακείνης τῆς ἀπὸ τοῦ πνεύματος χάριτος παρῶν τὸ
 ἐνὶ δαπὶ βάπτισμα γινόμενον τὸ ἀφόρον .i. Adhęc hinc quoque perspicuum est,
 quantum inter eam gratiam, quæ à spiritu proficiscitur, & baptisatum eum,
 qui aqua tantum constabat, discriminis sit.

Qua in eadem Erasmi interpretatione notanda videantur in reliqua 15.

Capita eiusdem libri.

CAP. XI.

HOC capite prosequemur quæ superiore sunt à nobis inchoata: eaque tantum notabimus quæ Basilij sensum aut inuertunt, aut non satis aptè expriment. Neque enim in his libris mihi propositum est, vel leuissimas qualque voculas excutere. Id enim esset immensi operis; ac Lectoribus, ni fallor, iniucundi. Cap. 16. Ita in intelligibili gubernatione impossibile est illam infirmitiam manere vitam absque spiritu. G. ἔγωγε καὶ ἐπὶ τῆς νοσησῆς Διακοσμήσεως ἀμήχανον πλὴν ἐν θεοῖς ἐκείνῳ Διαμείναι ζωὴν ἀνεὺ τῆς πνεύματος. i. Sic etiam in eo ordine, qui animo tantum ac ratione intelligitur (hoc est in Angelis) impossibile est piam illam ac sanctam vitam permanere citra Spiritum sanctum. νοήσῃ Διακοσμήσεως; idem quod θράνητα δυνάμεις. i. Angeli. Videturque Basilius hoc vocabulum mutuatus à Dionysio Areop. in cælest. Hierarch. Infra, attamen aliquo pacto videtur adesse semel consignatis. G. ἐσθραγομένοις. i. baptisatis. Idem hoc loco vox hæc significat. Cap. 17. verbo tantum intelligibilem λόγῳ. i. ratione. Non multo post, prolixius quam ut huic conveniat festinationi, G. μακρότερον ἢ καὶ πλὴν παρεῖσαν ὁρμῶν. i. longius quam pro præsentis instituto. Cap. 18. Alij verò, qui cæteris in rebus nihil immutant, &c. Multa hoc loco peccat interpres, quæ, ne prolixus sim, non enumerò. Græca autem sic habent: οἱ γὰρ ἐδεδόξῃ ἄλλων ἐκ τῆς ἀριθμῆς παραθήκης ἀλλοιοῦμεθα, ἔγωγε ἐπὶ τῆς θεῆας φύσεως ἐλαβοῦνται τὸν ἀριθμὸν, μὴ δὲ αὐτῆς τῆς ὀφειλομένης τῶν ὀρθῶν κλητῶν πρὸς τὸν ἀριθμὸν, &c. id est: qui quidem, cum nulla omnino res alia ob numeri accessionem immutetur, tamen in diuina natura numerum metuunt, ne scilicet per eum honoris Paracletò debiti modum excedant. At, o sapientissimi, maxime quidem supra numerum sint ea quæ intellectu comprehendi nequeunt: quemadmodum prisca Hebræorum pietas, peculiaribus quibusdam notis ineffabile Dei nomen exprimebat, ita nimirum eius supra res omnes eminentiam indicans. Quod si etiam numerum adhibere opus est, at certè nequaquam per eum versutè deprauanda est veritas. Aliquanto post, quantum par est, solitarium à rebus compositis ac multitudinem habentibus abesse. G. ὅσον εἰκὸς τὸν μοναδικὸν τῆς συστηματικῶν. i. quantum probabile est singularem numerum à compositis distare. Et proximè, sed os Dei maiestas. G. καὶ τὸ σῶμα θεοπαρεπὸς. i. & os, ut diuinitati consentaneum est, intelligi debet. Mox, natura generabilis. G. γεννητῆ. i. generata. Ibidem, in sua magnitudine incomprehensibilem. G. ἐν τῷ μεγέθει αὐτῆς ἀπαραλύτῳ. i. in sua magnitudine reuelans. Erasmus ita vertit, quasi esset ἀκατάληπτον: sed malè. Cap. 19. quòdque in beatitudine nihil desiderant virtutes. G. τὸ ἐν μακαρίότητι ἀεργές. i. beatitudinis perpetuitas. De Angelis loquitur. Paulo post, à terrena mortali que vita. G. ἐμπαθές, turbulentis affectibus obnoxia. Mox, Num hæc sunt humilis aut aspernandi verba? G. κατὰ πλῆθος, trepidi ac metu consternati. Non longè hinc, Quin & interpellat, inquit, pro nobis. Itaque, quantum supplex est infra beneficij authorem, tantum spiritus iuxta dignitatem excidit à Deo. G. ἀλλὰ καὶ ὀνυγχνεῖ, φησὶν, ὑπὸ ἡμῶν, ὡς ὅταν οἰκέτης τῆς εὐεργετίας λείπεται, ποσὸν τὸ πνεῦμα καὶ τῆς ἀξίας ἀππέσθηκε τῆς θεῆ. i. At, inquires, etiam pro nobis interpellat. Ac proinde quantum is qui supplex est, beneficij authore inferior est, tantum quoque Spiritus ratione dignitatis à Deo excidit. Et paulo post, Ideò pia ac diuina gloria illum mulctabis. G. τῆς ἐνεχῆς πλὴν ὡς ἐστὶν καὶ θεῆας δόξας ἀεὶ τῆς ζήμιωθῆς. i. idèò pia ac religiosa de eo fide senten-